

BOGDAN SZURGOT
Uniwersytet Lwowski im. I. Franka

Aktualne kierunki restrukturyzacji gospodarki na Ukrainie

Ukraina ma obecnie powiązania ekonomiczne ze 150 państwami, m.in. Niemcami, Chinami, USA, Szwajcarią, Włochami, Polską. Jednak najważniejszymi partnerami Ukrainy są nadal państwa wyodrębnione z byłego ZSSR, a w pierwszej kolejności Rosja. Taki charakter powiązań ekonomicznych spowodowany jest sprowadzaniem na Ukrainę ropy naftowej i gazu, co w dużym stopniu wpływa na fakt, że ponad 60% obrotu towarowego przypada na państwa byłego ZSSR, głównie na Rosję. Dlatego obecny stan gospodarki Ukrainy utrudnia jej ekspansję na rynek światowy i kraj ten pozostaje przede wszystkim eksporterem surowców. Eksport produktów „wysokiej technologii” obejmuje od 10 do 20% wartości ogólnego eksportu, podczas gdy w krajach ekonomicznie rozwiniętych wynosi ponad 50%.

Z terenu Ukrainy eksport do krajów zachodnich obejmuje głównie: rudy żelaza, rudy manganu, żeliwo, walcowane metale czarne, natomiast w zakresie importu dominują maszyny i urządzenia przemysłowe. Pomimo faktu, że obecny przemysł Ukrainy charakteryzuje się poważną recesją, to jego potencjał eksportowy pozwala zabezpieczyć potrzeby dewizowe na pokrycie importu oraz obsługę długu zewnętrznego. Należy jednak zdawać sobie sprawę, że taki stan nie może trwać zbyt długo.

Aby wyjść z tej sytuacji, w pierwszej kolejności konieczna jest rozbudowa współczesnej i efektywnej struktury administracyjnej, obejmującej: system prawny, system kredytowy i bankowy, działalność administracyjno-gospodarczą i kontrolną państwa. Szczególnie odnosi się to do środków transportu, łączności, telekomunikacji i innych składników infrastruktury, które powiązane są z wdrażaniem nowoczesnych technologii produkcji występujących na rynku międzynarodowym. Dlatego obecnie najważniejsze zadania to: reforma aparatu państwowego i samorządowego, prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych, liberalizacja w handlu, nowe podejście do uregulowania wewnętrznego i zewnętrznego zadłużenia państwowego.

Celem takich reform strukturalnych jest – z jednej strony – zapewnienie koniecznych warunków dla przyspieszenia wyjścia z kryzysu ekonomicznego, a z drugiej – stworzenie

konkurencyjnej gospodarki oraz jak najpełniejsze włączenie Ukrainy w ogólnoswiatowy system gospodarczy.

W procesie rozwoju historycznego w większości państw właśnie rządy odgrywały główną rolę w tworzeniu i rozwoju infrastruktury, jako podstawy lokalizacji działalności produkcyjnej. Ponadto rządy określały najkorzystniejsze kierunki rozwoju gospodarczego oraz lokalizację określonych rodzajów działalności gospodarczej, na które przyznawały określone środki finansowe i dbały o jak najefektywniejsze ich wykorzystanie. Proces prywatyzacji, jako podstawowa zasada transformacji gospodarki centralnie sterowanej, obejmuje także strefę infrastruktury, na którą w ostatnim czasie coraz większe nakłady kapitałowe kierują różne firmy a także prywatni przedsiębiorcy. W tym procesie szczególne znaczenie ma rozwój infrastruktury w regionach przygranicznych, charakteryzujących się dużym niedoinwestowaniem.

Szczególne znaczenie ma tu niedorozwój infrastruktury komunikacyjnej, składającej się z magistrali transportowych i ich obsługi, lotnisk, stacji kolejowych, hoteli, moteli, autoserwisu, stacji benzynowych, sieci magazynowych, urzędów łączności i in. Rozwój tych sektorów jest jednym z podstawowych warunków rozwoju powiązań eksportowo-importowych i tranzytowych. Urządzenia te spełniają także ważną rolę w rozwoju migracji wahałowej, która obecnie zależy od zróżnicowanego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw sąsiednich. Należy podkreślić, że dotychczasowy system transportowy Ukrainy formował się w ciągu wielu lat – z orientacją na wschód, w kierunku Moskwy i dalej Rosji, a nie w kierunku zachodnich państw europejskich.

Obecna polityka Ukrainy, już jako państwa niepodległego, coraz bardziej orientuje się na Europę Zachodnią, co wywołuje konieczność – i to w najbliższym czasie – rozbudowy nowych przejść granicznych i odpowiedniej infrastruktury na terenach zachodnich. Rozwój sieci transportowej, jako jednego z komponentów infrastruktury państwa, w kierunku Polski, szczególnie w województwie lwowskim, pozwoli wykorzystywać korytarz transportowy, który zgodnie z decyzją drugiej Paneuropejskiej Konferencji Ministrów Komunikacji państw europejskich podłączono jako część składową do sieci transportowych korytarzy pomiędzy Europą i Azją a także Morzem Bałtyckim i Morzem Czarnym. Otwarcie nowego przejścia granicznego na ukraińsko-polskiej granicy w punkcie Krakiwec-Korczowa, który jest czołowym punktem tworzonej specjalnej strefy ekonomicznej na Ukrainie Zachodniej, pozwoli zmniejszyć drogę z Europy Zachodniej do Kijowa o 28 km i ominąć zatłoczone przejście w Medyce. Stworzenie takiej strefy może być korzystne dla możliwości rozwoju ekonomicznego Zachodniej Ukrainy poprzez:

- aktywizację przedsiębiorczości, będącej wynikiem powiązań informacyjnych, komunikacyjnych, finansowo-kredytowych i innych;
- zwiększenie liczby miejsc pracy, które zapewnią zatrudnienie całej populacji siły roboczej regionu;
- zwiększenie napływu podatków do budżetu państwa i samorządów terytorialnych;
- włączenie do współpracy podmioty, które obecnie nie są w pełni wykorzystane;
- polepszenie stanu ekologii środowiska, jako niezbędnego warunku rozbudowy i funkcjonowania korytarza transportowego.

Wiadomo, że obecnie na Ukrainie nie ma dróg, które odpowiadałyby międzynarodowym kryteriom dla infrastruktury transportowej, zwłaszcza autostrad. Na opóźnienie w

tym zakresie zwraca uwagę Uchwała Premiera Ukrainy Nr 1512 z dnia 16.12.1996 „O pierwszoplanowych środkach stworzenia krajowych sieci transportowych korytarzy międzynarodowych”. Podstawą realizacji tej uchwały jest plan rozwoju gospodarczego Ukrainy na lata 1995–2015, który przewiduje wzrost obrotów importowo-eksportowych o 22,6%,

z prawie jednakowym wzrostem zasięgu importu i eksportu – o 1,5 raza. Koniecznym warunkiem realizacji tego planu jest rozbudowa infrastruktury transportowej, jako podstawy dla stworzenia międzynarodowych korytarzy transportowych. Realizacja tych planów oznaczać będzie, że wysiłki rządu Ukrainy zmierzają we właściwym kierunku.